

Štev. 39

Cena 15 din

PTUJ, 2. oktobra 1959

Letnik XII

Teden otroka - od 5. do 12. oktobra

Letos proslavljamo Teden otroka v znamenju 40-letnice Zveze komunistov Jugoslavije in Zvezne komunistične mladine.

Ko obujamo spomine na slavne borbenе tradicije, na revolucionarnо pot naših narodov, ki nam je prinesel zmago socialistične revolucije, letos zlasti poudarjamo eno naših najvažnejših nalog — vzgojo mlaših pokolenj v duhu revolucionarnih tradicij in socialistične izgradnje dežele.

Vzgoja mladine za delo kot njen osnovni odnos do domovine in izgradnji, naj prešire vso naso dejavnost z otroki.

Stanovanjske skupnosti, ki jih zdaj ustanavljamo, morejo in morajo biti v tej smeri pomemben vzgojni činitelj.

Zato vsi skupaj: člani SZDL in vseh družbenopolitičnih organizacij, člani sindikatov in vseh samoupravnih organov združimo vse svoje sile za ustanavljanje novih in pospeševanje obstoječih stanovanjskih skupnosti, da bomo čim bolj organizirano delati za pomoč družini in delovnemu človeku pri urejanju uprašanju usakdanja življenja.

**STANOVANSKE SKUPNOSTI,
DRUŠTVA PRIJATELJEV
MLADINE**

Prizadevajte si, da dobri zaščita otrok v splošnih naporih za zgraditev stanovanjskih skupnosti svo-

je mesto, kot pomemben del splošnih naporov komune za zboljšanje življenjskega standarda državljanov.

V skupnosti z vsemi zainteresiranimi družbenimi organizacijami, vzgojnimi, socialnimi in zdravstvenimi ustanovami sestavite konkretno načrte za pospeševanje zaštite in vzgoje otrok. Na podlagi teh načrtov pošljite predlogi organom družbenega upravljanja in tjudskim odborom. Poskrbite, da bodo odobreni programi vsebovali ustanavljanje raznih otroških ustanov — družinskih ustanov: graditev igrišč in fizičkih terenov, da bodo otroške ustanove v stanovanjskih skupnostih najbolje ustrezale potrebam družine, zlasti potrebam zapošnjenih žens.

Uporabite vsak prazen prostor vse razpoložljive prostore in hišah večjih stanovanjskih poslopij ali blokih hiš in uredite jih za zbiranje otrok in organiziranje dela z njimi.

Sredstva, ki jih bo dala komuna, večajte s prostovoljnim delom državljanov, tisoče staršev, s samorispevki državljanov.

Oživimo in povečajmo skladete otroške zaštite v komuni in zagotovimo jim dokot novih sredstev iz zbiralnih akcij, kinematografskih in gledaliških vstopnic, stalnih prispevkov itd.

DELAVKE IN DELAVCI, ČLANI DELAVSKIH SVETOV IN SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

V tovarnah in podjetjih razpolagate zdat z znatnimi materialnimi sredstvi, namenjenimi izboljšanju standarda delovnih ljudi in njihovih družin. Poskrbite, da se

bo del teh sredstev porabil za zaščito otrok. **ZDRUŽUJTE SVOJA SREDSTVA S SREDSTVI KOMUN IN STANOVANSKIH SKUPNOSTI!** Od tega je odvisna materialna baza za uresničevanje načrta družbene skrb za otroke v komuni in stanovanjski skupnosti.

STAREŠINSKI SVETI PIONIRJEV KOMITEJI LJUDSKE MLADINE, DRUŠTVA PRIJATELJEV MLADINE

postopoma postala sestavni del našega vzgojnega sistema. Po udarjajte potrebo, da se v komunah po danih možnostih ustvari za to potrebna materialna baza kakor tudi kadri.

DRUŠTVA PRIJATELJEV MLADINE, STAREŠINSKI SVETI PIONIRJEV, ČLANI SOLSKIH ODBOROV, PROSVETNI DELAVCI, AGRONOMI, GOZDARJI, BIOLOGI

Prispevajte k uspešnemu pripravu Zleta pionirjev-zadržnikov in mladih naravoslovcov, ki se začne v tem Tednu otroka.

Prizadevajte si, da se bodo novi tisoči pionirjev v naših vseh vključili v šolske zadruge, v naš splošni program pospeševanja kmetijstva in preobrazbe družbenih odnosov na vas, da bomo bogate donose z njihovih šolskih parcel poznane prenesli na velike površine, katerih obdelava jim bo zaupana.

V uresničevanju programa Tedna otroka kreplimo akcijsko enotnost družbenih organizacij, društva prijateljev mladine, mladinskih organizacij, Zveze za telesno vzgojo »Partizan«, Zveze ljudske tehnike, Zveze tabornikov, Zveze borcev, Rdečega kriza, Zveze ženskih društev, Zveze zdravniških društev, Zveze prosvetnih delavcev, Združenja knjižničarjev in drugih.

Teden otroka naj bo pregled naših uspehov, pregled sadov, ki jih žanjemo iz leta v leto, hkrati pa teden, ko preuzemamo nove naloge za prihodnje leto.

SVET DRUŠTEV ZA SKRB ZA OTROKE IN MLADINO JUGOSLAVIJE

Veliki hektarski pridelki na številnih družbenih posestvih in na pridelovalnih skupnostih zadružnikov nas opozarjajo na nujno nalogu, da moramo storiti učinkovite ukrepe za boljše izkoriscanje vseh kmetijskih zemljišč. Tudi v naših deželah je mogoče doseči tak pridelke kot n. pr. na Danskem in v drugih deželah, ki slovio po svojih kmetijskih uspehih. Spričo velikih sredstev, ki so zadnja leta namenjena za kmetijstvo, posvetovalnicu in da bi jim bilo potrebno pošiljati pozive, kakor se dogaja z nosečnicami. Posvetovalnice za bodoče matere so v vseh bivših občinskih centrih se danje občine Ptuj, vendar se bodoče matere še na vsakomesečne pozive javljajo k pregledom. S tem povzročajo zdravstvenemu osebju precej dela in odvzemajo mnogo časa, ki bi ga to lahko mnogo koristnejše porabilo. Zavedati bi se morale, da so pregledi, če že same sebe podcenjujejo, važni zaradi njihovih otrok, za lastne otroke pa jim vendar ne bi smelo biti prenadležno, žrtvovati nekaj ur oziroma dolochen čas na mesec, za njihovo zdravje, ko so ga najbolj potrebiti!

Za opremo centra so prispevala ptujska podjetja, predvsem pa Okr. zavod za socialno zavarovanje, Mlekarna, Panonija, Merkur, Peko, Delta in druga. Naj jih bo v imenu otrok izrečena iskrena zahvala! Center je v Zdravstvenem domu v Ptaju v prvem nadstropju poleg otroškega dispanzerja.

V naši republike so že uveljavljeni predpisi, da bi si zagotovili smotorno obdelovanje vseh kmetijskih zemljišč. Toda doslej ni bilo mogoče doseči primernega nadzorstva in tudi merila o tem, kdaj je zemljišče smotorno obdelano, in kdaj ni, razen tega pa ni bilo mogoče doseči, da bi res obdeloval. V republiki Sloveniji je izšel zakon o ureditvi in izkoriscanju kmetijskih zemljišč na meliorativnih območjih, le-ta pa urejuje izkoriscanje izboljšane zemlje. Brez

Zakon o zemlji je torej pomemben družbenopravna pridobitev za nadaljnjo organizacijo našega kmetijstva. Njegova določila obravnavajo temelj vseh nadaljnji prizadevanj za napredek v našem kmetijstvu.

Inž. Egon Zorec

Obvestilo in poziv

DO 15. OKTOBRA 1959.
Poznejših prijav ne bo mogoče upoštevati.

Na plošči so imena:

Carli Silverij, Fajsi Sonja, Gajzer Svitoslav, Grubić Janez, Jermic Ivan, Klančnik Slavko, Langus Pavle, Majcen Milivoj, Novaković Boško, Novaković Duško, Ošlomnik Milan, Ribić Liberat, Starc Rudolf, Šimencen Vladimir, prof. Šifrer Anton, Zonenšajn Erik, Žerak Albert, Žnidarič Božidar.

Znano nam je, da so bili žrtve vojne tudi dijaki:

1. Kogej Jože
 2. Žager Nace
 3. Velkavrh Janez
 4. Potrč Otmar
 5. Žnidarič Anton
 6. Kureš Peter
 7. Rusjan Albert
 8. Čuček Franc
 9. Anžel Miha
 10. Alič Vidka
- Prosim, dopolnitve.

Ravnateljstvo gimnazije

Naš KOMENTAR

Po venitvi premiera Hruščeva iz Amerike je svet laže zadihal in vsi so soglasno petrdili, da je nastopal čas popuščanja in reševanja svetovnih problemov na miroljuben način. Čeprav je uradno sporocilo o razgovorih med Eisenhowerjem in Hruščevom precej formalnega značaja in ne navaja, o čem sta vse govorila, je pomembno predvsem zaradi tega, ker na vidnem mestu poudarja priznanje obeh dežel, da rešujejo mednarodne probleme na miren način, ne pa s silo. To je pravzaprav začetek vrste mednarodnih srečanj, na katerih bodo polagoma odpravili nasprotja, tako da bodo svetu zajamčili mir.

Drug dogodek tedna je odnos v začasne alžirske vlade na deklaracijo predsednika de Gaulle-a Alžiru. Francoski predsednik je pred dvema tednoma ponudil Alžircem tri možnosti za ureditev alžirskega vprašanja. Tokrat je prvič omenil pravico do samoodločbe in to je obenem tudi prva možnost. Po drugi možnosti bi se Alžirci lahko odločili za popolno integracijo z metropolom, po tretji pa za tesnejše sodelovanje v gospodarstvu, zunanji politiki, kulturni in drugem. Za eno od teh treh oblik naj bi se Alžirci izrekli še po štirih letih, dokler ne bodo zaključili »pacifikacije« ali novih. Med drugim je de Gaulle predvidel, da bodo Alžir razdelili na različna področja, to je na samostojni del, na del, ki bi bilo ozemlje Francije in na del z ne-katolično avtonomijo.

Začasna alžirska vlada na to seveda ni pristala. Odgovorila je v mernem tonu in poudarila, da so bodo mogli opraviti petletne volne. Skupen izraz v de Gaullovem Abasovi deklaraciji je samo samoodločba, realizacija pa je različna. Alžir nadalje poudarja, da bo Sahara ostala del Alžira, nikakor pa ne bodo privolili v to, da bi postal francosko okrožje. De Gaulle je obratno v svoji deklaraciji posebej poudaril, da bo Sahara ostala francoska in da bodo nafta branili, če bo potreben, tudi z orojem. Na ta način bi odvzeli Alžirem gospodarsko osnovno.

Kako si de Gaulle zamislja uređev alžirskega vprašanja z besedo »samoodločba«, niti povedal.

Vsem je jasno, da bodo ta mednarodni problem rešili samo z enakovravnimi ponajmlj. nadalje s tem da bodo priznali alžirski narod in da bodo zajamčili nedeljivost alžirskega ozemlja. Pod nobenim drugim pogodom ne bodo mogli opraviti petletne volne.

Zakon o zemlji

Zvezna ljudska skupščina bo na jesenskem zasedanju izglasovala za kmetijstvo zelo važen zakon t. j. zakon o zemlji. Danes bi že željal bralecem nakazati, kaj pomeni ta zakon za naše kmetijstvo.

Veliki hektarski pridelki na številnih družbenih posestvih in na pridelovalnih skupnostih zadružnikov nas opozarjajo na nujno nalogu, da moramo storiti učinkovite ukrepe za boljše izkoriscanje vseh kmetijskih zemljišč. Tudi v naših deželah je mogoče doseči tak pridelke kot n. pr. na Danskem in v drugih deželah, ki slovio po svojih kmetijskih uspehih. Spričo velikih sredstev, ki so zadnja leta namenjena za kmetijstvo, posvetovalnicu in da bi jim bilo potrebno pošiljati pozive, kakor se dogaja z nosečnicami. Posvetovalnice za bodoče matere so v vseh bivših občinskih centrih se danje občine Ptuj, vendar se bodoče matere še na vsakomesečne pozive javljajo k pregledom. S tem povzročajo zdravstvenemu osebju precej dela in odvzemajo mnogo časa, ki bi ga to lahko mnogo koristnejše porabilo. Zavedati bi se morale, da so pregledi, če že same sebe podcenjujejo, važni zaradi njihovih otrok, za lastne otroke pa jim vendar ne bi smelo biti prenadležno, žrtvovati nekaj ur oziroma dolochen čas na mesec, za njihovo zdravje, ko so ga najbolj potrebiti!

V naši republike so že uveljavljeni predpisi, da bi si zagotovili smotorno obdelovanje vseh kmetijskih zemljišč. Toda doslej ni bilo mogoče doseči primernega nadzorstva in tudi merila o tem, kdaj je zemljišče smotorno obdelano, in kdaj ni, razen tega pa ni bilo mogoče doseči, da bi res obdeloval. V republiki Sloveniji je izšel zakon o ureditvi in izkoriscanju kmetijskih zemljišč na meliorativnih območjih, le-ta pa urejuje izkoriscanje izboljšane zemlje. Brez

Zakon o zemlji je torej pomemben družbenopravna pridobitev za nadaljnjo organizacijo našega kmetijstva. Njegova določila obravnavajo temelj vseh nadaljnji prizadevanj za napredok v našem kmetijstvu.

Zakon o zemlji je torej pomemben družbenopravna pridobitev za nadaljnjo organizacijo našega kmetijstva. Njegova določila obravnavajo temelj vseh nadaljnji prizadevanj za napredok v našem kmetijstvu.

Inž. Egon Zorec

Obvestilo in poziv

DO 15. OKTOBRA 1959.
Poznejših prijav ne bo mogoče upoštevati.

Na plošči so imena:

Carli Silverij, Fajsi Sonja, Gajzer Svitoslav, Grubić Janez, Jermic Ivan, Klančnik Slavko, Langus Pavle, Majcen Milivoj, Novaković Boško, Novaković Duško, Ošlomnik Milan, Ribić Liberat, Starc Rudolf, Šimencen Vladimir, prof. Šifrer Anton, Zonenšajn Erik, Žerak Albert, Žnidarič Božidar.

Znano nam je, da so bili žrtve vojne tudi dijaki:

1. Kogej Jože
 2. Žager Nace
 3. Velkavrh Janez
 4. Potrč Otmar
 5. Žnidarič Anton
 6. Kureš Peter
 7. Rusjan Albert
 8. Čuček Franc
 9. Anžel Miha
 10. Alič Vidka
- Prosim, dopolnitve.

Ravnateljstvo gimnazije

Obvestilo in poziv

DO 15. OKTOBRA 1959.
Poznejših prijav ne bo mogoče upoštevati.

Na plošči so imena:

Carli Silverij, Fajsi Sonja, Gajzer Svitoslav, Grubić Janez, Jermic Ivan, Klančnik Slavko, Langus Pavle, Majcen Milivoj, Novaković Boško, Novaković Duško, Ošlomnik Milan, Ribić Liberat, Starc Rudolf, Šimencen Vladimir, prof. Šifrer Anton, Zonenšajn Erik, Žerak Albert, Žnidarič Božidar.

Znano nam je, da so bili žrtve vojne tudi dijaki:

1. Kogej Jože
 2. Žager Nace
 3. Velkavrh Janez
 4. Potrč Otmar
 5. Žnidarič Anton
 6. Kureš Peter
 7. Rusjan Albert
 8. Čuček Franc
 9. Anžel Miha
 10. Alič Vidka
- Prosim, dopolnitve.

Ravnateljstvo gimnazije

Obvestilo in poziv

DO 15. OKTOBRA 1959.
Poznejših prijav ne bo mogoče upoštevati.

Na plošči so imena:

Carli Silverij, Fajsi Sonja, Gajzer Svitoslav, Grubić Janez, Jermic Ivan, Klančnik Slavko, Langus Pav

Razstava umetniških del Moše V čitalnici Študijske knjižnice Pijada v Ptiju

V nenevadno hitrem redu se vrsto v zadnjem času razstave v Ptiju. Komaj smo nehal obiskovati razstavo grafike, že zoper se lahko pripravimo, da bomo videli, razen dokumentov o ustanovnem delovanju KP, razstavo — drugačno, morda celo bogatejšo po tematiki in zanimivjejo po vsebin — ki nam bo pokazala umetniška dela Moše Pijada.

Vsi vemo, da je bil Moše Pijada samo publicist, politik, revolucionar in diplomat, ampak da je bil tudi umetnik — slikar. In to celo dober umetnik čeprav mu okoliščine niso dovoljevale, da bi se v svojem življenju mnogo bayl ravno z umetnostjo.

Umetniška pot Moše Pijada je prav tako težko prehodena, kot pot Moše Pijada — revolucionarna. Po študiju na Umetniški akademiji v Monakovem, se je težko prebijal, študirajoč umetnost še v Parizu. Pozneje je zaradi kritik prilik opustil slikanje kot poklic in se posvetil publicistiki, čeprav je slikal še dalje, celo ilustriral knjige, zlasti po letu 1945, ko je rad portretiral sebe in svoje prijatelje. Z skr.

tivnejšim revolucionarnim delom so nastopile tudi posledice, ki so mu vzel prostost za več kot petnajst let. Ta, silno težka leta, je prebijal po raznih zaporih in kaznilnicah, kjer je zoper nenehno delal in pogosto tudi slikal in prav te slike so nam danes najverodostojnejši dokumenti o ljudeh, ki so se izgubili v vrtincu predvojne dobe ali jih je uničila vojna. Iz tega časa so nam razen portretov ostale tudi slike pokrajine, zlasti lepoglavske okolice, nastalih predvsem po posredovanju njegovih tovarišev — kaznjencev, ki so ga globokega sploštanja do Moše, takratnega »Porobiča« s težavo vendarle izposlovali, da je smel slikati ne samo v celici, ampak tudi z vrha kaznilniške strehe.

Vsa ta doba, ki jo je Moše Pijada posvetil slikarstvu, je pokazala njega, še vedno zvestega realizmu, za katerega se je odločil že kmalu po prihodu iz Monakovega in Pariza in od katerega se nikdar, tudi v poznejši dobi ni ločil.

V času po vojni, ko si je tudi Moše Pijada, sicer tako pozno v življenju, končno lahko uredil svoj

organizacija. Prisotnih je bilo razen domačih organizacij tudi okoli 250 mladincov z 19 dežel Evrope, Afrike in Azije. Razpravljal so o mednarodnem sporazumevanju mladine.

Na sestanku je sodelovalo tudi 34 mladih esperantistov iz Jugoslavije. Lep uspeh je imel ljubljanski mladinski pevski zbor in jazz orkester na »Jugoslovenskem večeru«.

Vsem udeležencem Kongresa je bil s strani poljske vlade prijeten srečaj. Zastopnik esperantistov z vseh kontinentov so bili navzeti pri odkritju temelja za Zamenhofovo spomenik v Varšavi, obiskali so tudi Zamenhofovo rojstno mesto v Bjalistoku in Krakov.

V Gdanskem pa so imeli od 24. do 31. 7. 15. mednarodni mladinski Kongres, ki ga je predela Svetovna esperantska mladinska

organizacija. Prisotnih je bilo razen domačih organizacij tudi okoli 250 mladincov z 19 dežel Evrope, Afrike in Azije. Razpravljal so o mednarodnem sporazumevanju mladine.

Na sestanku je sodelovalo tudi 34 mladih esperantistov iz Jugoslavije. Lep uspeh je imel ljubljanski mladinski pevski zbor in jazz orkester na »Jugoslovenskem večeru«.

Vsem udeležencem Kongresa je bil s strani poljske vlade prijeten srečaj. Zastopnik esperantistov z vseh kontinentov so bili navzeti pri odkritju temelja za Zamenhofovo spomenik v Varšavi, obiskali so tudi Zamenhofovo rojstno mesto v Bjalistoku in Krakov.

V Gdanskem pa so imeli od 24. do 31. 7. 15. mednarodni mladinski Kongres, ki ga je predela Svetovna esperantska mladinska

Ruski knjig je v čitalnici po inventarnem seznamu že zvezkov, vecato so to starejše jezikovne razprave, dela poneticne in prirodozavodske vsebine. *Leposlovni del v rusčini* citanica skoro nima, razen Turgenjeva »Očetje in sinovi« in »Lovečki zapiski« (izšli v Kiasiju). Precej pa je slovenskih prevodov iz ruskega slovstva (Puskin, Lermontov, Gogolj, Turgenjev, Saitikov-Scedrin, Tolstoj, Čehov, Gorki, Solohov in nekateri drugi).

Od priročnikov naj omenimo »Pregled ruske književnosti« (1954), priredila Rozka Stefan in Vera Brnčič. V srbohrvaščini je leta 1947 izšla Zercanica »Ruska književnost« v dveh knjigah. Slavist Rajko Nahtigal je napisal »Ruski jezik v pojavu in razvoju« (1948). Novejši slovarji so: Janko Kočnik »Slovensko-ruski slovar« (1950), Janko Pretnar: »Rusko-slovenski slovar« (1947). Zastarelo delo je Hostnikova »Rusko-slovenski slovar« (1954) in Lenart: »Slovenški pesniki v pisatelji naše dobe« (v Krönerjevi zbirki 1955).

Citalnica ima še več nemških literarnih zgodovin v jezikovnih delih starejše dobe. Za študente germanistike je gradiva kar dovolj, saj so zastopani skoraj vse nemški klasični od najstarejše dobe do današnjih dni, v originalnem jeziku in slovenskih prevodih. Ker se na ptujski gimnaziji vzpostavlja angleščina, poučuje tudi nemščina, tudi za te dijake do kaj pestra izbira nemškega leposlovnja na knjižnih policah naše čitalnice.

Od nemških slovarjev naj omenimo samo najnovejše, in sicer: Peteršekov »Slovensko-nemški slovar« (1894), »Slovensko-nemški slovar«, ki sta ga sestavila Janez Hubert (1908). Potem pride Bradač z »Nemško-slovenskim slovarjem« (1928) in končno Tomšič, ki je napisal »Nemško-slovenski slovar« (1954) in »Slovensko nemški slovar« (1958).

Zelo praktičen priročnik, sicer starejši izdaje, je »Uvod v zgodovino nemške literatur« v kratkih vsebinami začetnih slovstvenih del. Sestavila sta ga Kummer in Stejskal (Dunaj 1912).

Sodobnih nemških revij v čitalnici ni, pač pa več letnikov iz starejše dobe.

(Nadaljevanje)

še danes. Zakladi iz nedraj zemeljskih globin izpopoljujejo naše znanje o zgodovini naše ozje domovine.

Naslednji odiomek iz navedenega romana nam govori o izrednoj najdbi, ki jo je odkril ljuditelj starin Šef na Karčevecu vrtu. To glavno osebo v romanu je zanimala naša dejavnost v času Rimiljanov, ki so jim sledili stari Slovenci. Naše prednike imenuje psest Fisher s pravim imenom »Die Slowenen«, ki so prišli v naše kraje za Rimiljan in se tu stalno naselili.

Naj navedemo v prevodu odlomek iz te zanimive knjige.

»Poglej, moj Karc, je zaklidal Šef, »ta ovoj je byssus, zoper itme, ki t. je tuje; to je platio, tako tankega so znali tkati samo starci narodi. Prozorno je kot pajčolan vendar mehko v trdno, da je lahko vzdržalo stoletja. Odvila ga bova previdno, da bova višela, ko bo postavila skriva belo telo, ki se skozenj blešči. Toda ne tukaj! To redko najdbo bova nesla v twojo sobo in si jo tam ogledala.«

Ob sta prijela še neznani kip, da bi ga odnesla v hišo. Čutila sta kamnitoto težo v svojih rokah; toda Šef je prevzel veliko veselje v upanju, da je odkril dragocenost. Kip, izkopan iz zemlje, sta položila na pod spalnice. Nato sta oba poklenila in začela odmatovati platneni ovoj. Ko je kip postal v den, je Šef prevzel sveti strah, ki se je stopnjeval v veselo občudovanje; takaj pred njim je ležala čudovita ženska postava iz marmora. Zdela se je, kot bi se njenjo ljubezno občijo smehljalo, njeni udaji pa so se zaleskali v čisti lepoti.

Šef je zaklidal: »Karc, ali veš, kdo je to? Ne? To je Afrodita, boginja ljubezni, ki jo je stari umetnik oživil v tem kamnu. To je najdba, ki me osrečuje, tebo pa poplačala. Glej, sedaj jo bova vzdignja, kajti k p stoji na podstavku ki varno nosi vse njeni sijajno telo. Da, v tem vrtu je bil kopan zaklad in mi dva sva ga dvignila na svetlo. Kakšen vesel dogodek!«

Karc je strmel in zrl v čudoviti kip, kot bi v tem sprejemal sončni žarek.

»Kajne, dečko, to ti sega v oko in srce! To je iz stare dobe stonilo v naš čas, da bi ga napolnilo s stajnjem in lepoto, je-l? To je umetnost. Ali ves, kaj je umetnost, moj dragi? Božanska svetloba na zemlji, in narava vzdignja v poveljano resnico v umetnikovem duhu. Razumeš to? Ne? Toda nič za to. Ali lahko to občutiš, sin zemlje? To moraš, če si človek. Ali lahko?«

Nato sta vzdignila boginjo na postavki in zdelo se je, da se jima postava še ljubkeje smehja kot poprej...

Esperantski kongres s 3256 udeleženci

Pod pokroviteljstvom predsednika poljske vlade Jozefa Cyrankiewicza je bil v Varšavi od 1. do 8. 8. t. l. 44. svetovni esperantski kongres. To je bilo v Zamenhofovem letu, ko se proslavila stota obletnica rojstva tvorca mednarodnega jezika v mestu, kjer je ta nastala. Ob otvoritvi so bili navzoči razen podpredsednika poljske vlade predstavniki vlad številnih držav. Delo Kongresa, ki je bil v največji pariški Varšave v »Domu kulture in znanosti« — se je razvijalo v sekcijsah, od katerih je bila ena posvečena temi: VLOGA ESPERANTSKEGA POKRETA V OSTVARJANJU PROJEKTA UNESCA O IZMENJAVI VZHODNIH IN ZAHODNIH KULTURNIH VREDNOT! Konference so imeli tudi številne mednarodne stro-

Naše zdravje

POMEN RAZNIH ELEMENTOV V ČLOVEŠKEM TELESU

Rudniški elementi, ki jih ima človek v svojem telesu, ne tehtajo več kot 3,8 kg, vendar pa so vključni razmeroma majhni kolичini odločilnega pomena za naše življenje.

Vzemimo n. pr. aluminij. V naših možganih ga je za majhen maled. Njegov dejanski pomem je še vedno skrivnost. Sele raziskave z radioaktivnimi izotopimi bodo morda dale odgovor, če je ta trohica aluminija res gibalna sile duševnih procesov.

V človeškem telesu zasledimo tudi jod, ki ga je komaj za bučino glavo, pa ima kaj nenašen učinek. Pomanjkanje joda ne bo dovolilo človeškemu bitju normalno rast in razum. Razvila bi se nenormalna pokvaka.

Približno trije grami železa so porazdeljeni po vseh rdečih krvničnih z občudovanja vredno natancnostjo. Železo je sestavni del hemoglobina — snovi, ki omogoča okrevanje telesa s kisikom. Ce bi hemoglobin naenkrat izginil, bi morali umrieti. Nezadostne količine železa povzročijo anemijo. Normalno število 5 milijonov rdečih teles v enem kubicnem milimetru krvi se zmanjša na 3,2 ali pa celo manj kot milijon. Simptomi pridejo običajno postopoma. Pomanjkanje kisika se občuti kot popolna izčpanost, slabost in živčnost. Vse te pojave lahko spremišči tudi globov in kratka sapa. Taka anemija se lahko pojavi že v šestem mesecu življenja, ko se izčrpa zlona železa.

V našem telesu imamo tudi kalcij, ki je potreben za vedenje kosti, ali golše. Tako bolezensko stanje odpravimo z uživanjem tablet, ki vsebujejo kalcij, imajo običajno tudi fosfor. Riba so znana in dobra hrana za možgane, vendar je dvomljivo, da bodo nizdomestile pomankanljivo inteligenco.

Sološen znak pomanjkanja joda v telesu je povečanje tiroidne žlez, ali golše. Tako bolezensko stanje odpravimo z uživanjem tablet, ki vsebujejo kalcij, imajo običajno tudi fosfor. Riba so znana in dobra hrana za možgane, vendar je dvomljivo, da bodo nizdomestile pomankanljivo inteligenco.

V našem telesu imamo tudi magnez, ki je potreben za vitalin B-1, dalje žveplo, ki v povezavi z raznimi kislinskimi graditvijo in vzdrževanje v zdravem stanju lase in nohte. Brom pa je več za delovanje adrenalne žlez in pomaga, da zaspimo. Kobalt pošiljati ustvarjanje krvlji, cink opravljati podobno nalogu kot bakterij, silicij pa daje elastičnost kože. Flor utrjuje steklenino zobja; arsen pa je v zvezi z rastjo las. V telesu najdemo tudi kalij.

Lahko bi rekli, da so rudniški elementi v človeškem telesu ozroma nujne spojine, vsaj tako pomembni kot vitamini. Če hočete, da bo vaša telo z njimi primerno založeno, kar je zelo važno, ne se smete omiliti samo na eno vrsto hrane. Mleko, mlečni proizvodi, jajca, riba, meso, sveže sadje, orehi, zelenjava in razne zvrsti kruha imajo v sebi snovi, ki so važne za normalen in zdrav razvoj človekovega telesa.

NEKAJ ZA FILATELISTE

V okviru II. mednarodnega filatelističnega srečanja v Mariboru je organiziralo v nedeljo 27. septembra 1959 Filatelično društvo v Mariboru prenos pošte iz Maribora in drugih krajev s poštnim slom na belem konju čez Vurberk v Ptuj na Zigosanje s posebnim žigom, ki ga je odobrila Glavna direkcija PTT v Beogradu. Na ta način je potovala pred 400

leti pošta po teh krajih. Vprič zbranih občudovalcev na ptujskem gradu Zigosana pošta je bila ponovno vrnjena v Maribor, kjer so jo pričakovali udeleženci II. mednarodnega filatelističnega srečanja.

Poštni sel je prijahl v nedeljo, 27. septembra t.i. popoldne v obliki postljona na belem konju čez Maribor mimo Vurberka na ptujsko grajsko dvorišče, kjer se je zbral precej Ptujčanov, filatelistov, poštnih uslužbencev in drugih meščanov. Po slavnostnem prevzemu in ožigosanju pošte s posebnim žigom je ta ponovno potovala nazaj v Maribor.

Nas tokrat zanimal nemško leposlovje, kajti nekateri srečevalci postavljajo pred vsemi srečišči.

Pripravljeni so bili tudi vseh srečiščih.

Na srečišču so bili tudi vseh srečiščih.

Starodavni Ptuj se kopije v prijetjem jesenskem soncu, po hajoških hribih in Slovenskih goricah že klopočajo klopoti, po Ptujskem polju rumeni koruza in kmetje marljivo pospravljajo že dozore pridelke. Vse je nekam večastno in mirno — narava se pripravlja k poletju.

Nekaj, kar trga to dilo, je glasno grmenje letalskih motorjev na letališču v Moščanah. To sta šolski letali Aerokluba Ptuj, ki nosata v svojih vrtih trupih mladih pilotov, ki so pred nekaj dnevi končali enomesecno pilotsko šolo. To pomeni, da je vsak od njih letel 20 ur in da lahko samostojno upravlja s šolskim letalom Aer-2.

Jože Skrlnčnik, uslužbenec,

Za vsakoga neka j zanimivega

Štorklje bežijo na jug

Zgodno in mrzlo jesen napovedujejo ptičevci, ker so štorklje že v drugi polovici avgusta pričele zapuščati severne pokrajine, kar je izredno zgodaj. V silezviholštejski vasi Bergenhusen, ki velja za pravcato naselje štorkelj, so se mlade štorklje dvignile že skoraj sredini avgusta, teden dni kasneje pa so jim sledile še stare v smeri proti jugu.

V Zahodni Nemčiji gledejo predvsem ameriške filme

Lani so vrteli v zahodnonemških kinematografih 602 filmov, od tega 107 domaćih, 250 ameriških, 64 francoskih, 53 angleških, 40 italijanskih, 8 španskih, 7 švedskih in 5 japonskih. Lani so bili na sporodruženju zahodnonemških kinematografov tudi dansi, mehiški sovjetski in švicarski filmi ter po eden iz Argentine, Jugoslavije, Brazilije, Grčije, Indije, Norveške in Poljske. Dobitnik od izvoza domače filmske industrije se je lani povpeljal za 50 odstotkov v primerjavi z letom 1957. Zahodnonemške filme kupujejo, zlasti južnoameriške dežele in Japonska.

Nežni drvarji

Dekle je razpelo ležalno mrežo med dvoje debel v gozdu blizu nekega belgijskega mesta. Ko se je čez nekaj ur zbudila, je presečena opazila, da je njena mreža razpeta med drugi dve debli. V naročju je našla listek z napisom: »Tisti dve drevesi, med katerima ste razpeli svojo mrežo, smo morali posekat. Ker pa ste trdno spali, vas nismo hoteli buditi. Mrežo smo z vami vred razpeli med ti dve drevesi. — Mestni drvarji.«

Burje bodo premagali

Novoročiški je mesto na jugu Sovjetske zveze. Leži ob črnomorski obali, njegova povprečna letna temperatura pa je le šest desetin stopinje nižja kot v Madridu. Če bi ne bilo ledene burje, hladnega severovzhodnega vetera, bi mesto lahko postalo lepo letovišče. Posebna odprava sovjetske znanstvene akademije je vrsta let proučevala to burjo in ugotovila, da se v gorski kotlini prve zimske meseca naberejo gromite hladnega zraka, ki prihaja ob severa. Ta zrak potem sili v dolino, kjer je mesto. Veter včasih ruva drevje, razkriva hiše in meče na obalo manjše ribiške ladje. Znanstveniki pravijo, da bi v planinah zvrtili poseben predor, po katerem bi odtekal hladni zrak. Razen tega bi uredili zgoščene gozdne pasove in na severovzhodnem robu Novoročiški posadili drevje v širokem pasu.

Koliko vidimo s prostim očesom?

Močni teleskopi so pribiljali nam očem tiste dele vesolja, do katerih še pred nekaj leti ni moglo seči človeško oko. Zlasti znanstvene raziskave v okviru mednarodnega geofizikalnega leta so mnogo pripomogle k ugotavljanju vesoljskih skrivnosti, ki so postale dostopne mnogim ljudem, četudi se sicer ne ukvarjajo z zvezdoslovjem. Tisti redno poroča o dosežkih zvezdoslovnih opazovalnic, ki z novimi pripomočki prodirajo čedalje globlje v vesolje, pri tem pa pogosto pozabljamo, da tudi s prostim očesom vidimo daleč v vesoljski prostor. Brez pripomočkov vidi zdravo človeško oko ozvezdje Andromede. Svetloba, ki se giblje s hitrostjo 300 tisoč kilometrov v sekundi, potrebuje od tega ozvezdja do našega planeta okoli dva milijona let. Zdrave oči torej vidijo kar precej daleč.

500 m visoki televizijski stolp

Televizijski stolpi silijo vedno bolj v višino. Samo v ZDA jih je več kot tri sto, ki so visoki nad 300 m. Najvišji televizijski stolp na svetu stoji trenutno v Roswellu v New Mexico; visok je 483 m. So pa kmalu ob svoje prvenstvo, ker gradijo v Montani stolp z višino 503 m. Tudi pri tem Američani že niso obstali. V Kentuckyju že čaka na gradbeno dovoljenje televizijski stolp, ki bo morebiti 550 m visoko pod oblake. Najvišji evropski televizijski stolp je nedavno pričel obravati na Svedskem mestu Hörby.

Lužiški Srbi v Ameriki

Z najmanjšo slovansko vejo, Lužiški Srbi, poznani pod imeni Sorbi oziroma Vendti, ki ži-

vijo na Saškem v Vzhodni Nemčiji, je v odlično organizirani razstavi seznanila Amerišane Javna knjižnica v New Yorku. Razstava je vzbudila nepričakovano zanimanje.

Japonska atomská podmornica

Na Japonskem so splovali prvo povojno 1100-tonsko podmornico. Goriva ima dovolj za 5000 milij napretgrane plovbe, potop pa se lahko v globino 150 metrov. V njej je Dieslov motor z 2700 KM, posadka pa šteje 65 ljudi.

Zemlja postaja topeljsa

Po mnenju ameriškega učenjaka Landsberga je na Zemlji od stoljetja do stoletja topeljsa. Topeljsa se poveča na sto let za 2 do 3 stopinje Celzija. Z raziskovanjem znanstvenikov v geofizikalnem lettu (lani) so ugotovili, da se je led na morju okrog severnega tečaja v zadnjem stoletju stanjal za polovico. Drevesna meja se čedala bolj pomika proti severu. Tako se je dreve na Laponiji razširilo za 5 kilometrov na sever v zadnjem stoletju. Sicer pa ugotavljajo že del časa, da se čedala bolj krčajo ledenični na visokih planinah. Tudi triglavski ledeničnik je lani zagrozil s prekletstvom.

Kilogram težke čebule

V okolini istrskega Novigrada je letos čebula dobro obrodila. Njeni glavice so tehtale do 750 gramov, najtežje med njimi pa kilogram.

Prva operacija raka v Jugoslaviji

Znani ilirski pesnik Stanko Vraz je bil zaljubljen v Samoborčko Ljubico Kantilo. Nji je posvetil tudi svojo zbirko »Djulabje«. Tako je njeno ime prešlo v književnost, najnovješje raziskave pa so odkrile, da tudi v medicino. Kajti Ljubica, ki je dala tako navdihov pesniku Vrazu, je prva oseba, ki je bila na področju Jugoslavije operirana na raku.

Leta 1842, je Ljubica hudo zbolela in se v Ljubljane vrnila v rodnini Samobor, da v domači hiši preživi svoje zadnje dneve. Trije samoborski zdravniki so poskusili rešiti Ljubico. V skrajno težkih primarnih pogojih so jo operirali, vendar brez uspeha in je Ljubica kmalu umrla.

Cigarete s sadnim okusom

Ameriška industrija cigaret je vrgla na trg kopico novih vrst. Višek tekočega leta je bil hladnejši užitek skozi mentolski filter. Med kadilci pa že krožijo cigarete povsem nenavadnega okusa, z duhom po ananasu, kokosovem orehu, cimetu, nageljnih, jabčnem cvetu in celo po — svežem senu. Novo cigareto Vanguard — Prednja straža — hvalijo in priporočajo, da je brez katranja, brez nikotina in brez arzena. Njeno glavno svetlo: brez tobaka. Vanguard je sestavljena iz devetih različnih predelanj rastlinskih bilk, tobaka med njimi ni. Časopis Time jo je označil: sveže seno plus kadilo.

Raje študirat kot v boji proti Alžircem

Okrug 40.000 francoskih študentov, ki jim je bila vojaška služba doslej odložena, je vpoklicanih k vojakom. Okrepili bodo francosko armado v Alžiriji. K temu koraku se je vrla odločila potem, ko so jo državni poslanci opozorili, da se je Število visokospolcev z odloženim vojaškim rokom v enem letu podvojilo. Med 140.000 mladiči študenti, ki naj bi odslužili vojaški rok po dokončnih študijah, jih resno študira največ sto tisoč.

Izboljšali bodo televizijski program

Število televizijskih aparatorov v Avstriji se naglo veča. Do 1. septembra je bilo prijavljenih 82.800 televizijskih aparatorov. Pristojni krog avstrijskega radia računa, da se bo v zadnjem četrtekletju njihovo število že povečalo in da koncem leta število znašalo 100.000 aparatorov.

Naglo naraščanje števila udeležencev na avstrijski televiziiji je napotilo odgovorne kroge k boljšanju televizijskega programa. Od 6. oktobra naprej bo televizija oddajala vsak dan se pravil tudi v torkih. V torkih bo vpeljana

redna oddaja pod naslovom »svi svojih rokah imas« in bo imela težišče v nasvetih za potrošnike in za ureditev prostega časa. V sredih in petkih bo v spored vključena oddaja »svetlobni pramen iz Avstrije«. Aktualna športna poročila bodo tudi v četrtekih. Vsake štiri tedne bo na vrsti oddaja so ti sladka dunajska glasba. Spored televizije pa bo izpopolnjen tudi še z drugimi dodatnimi oddajami.

Z obvezovanjem programa načrtači tudi stroški oddaj. Lani je minula oddaja stala v povprečju 723 šil., sedaj pa stane 1.700 do 3.600 šil.

Prekletstvo zaradi krompirja

Ko so bili pomorščaki prinesli iz Novega sveta v Evropo krompir, to neznamo rastlino, od katere je Evropa (kot vidimo, upravljeno) obetača rešitev mnogih problemov prehrane, so bile spominjane hude težave. Kmetje ga kramalo niso hoteli saditi in zato so monarhi 17. in 18. stoletja za neubogljivice, ki krompirja niso hoteli saditi, vpeljali denarne in telesne kazni. Take težave s »protikrompirjevijo« so imeli tudi v Črni gori in Peter I. (1747 do 1830) jim je zagrozil s — prekletstvom.

Peter I. poglavar in vladika Crne gore je prinesel krompir leta 1795 z Dunaja in ga zasadil v svojem vrtu na Cetinju. Ko je videl, da tudi pri njih dobro uspeva, je takoj spoznal, kakšen pomem lahko ima za prehrano Črno gorcev. Zato ga je razdelil vsem v zagonih, da bo preklet vsakega, ki krompirja ne bo posadil.

Jabolka najboljše čistilno sredstvo za zobe

Marsikje po vseh zobnih krtačih ne poznajo, kaj šele, da bi jih uporabljali. Vendar marsik je zaradi tega nima nič slabših zob. S tem seveda ni rečeno, da je treba zanemarjati umivanje zob in splakovanje ust. Prav pa je, če opozorimo na zanimivo ugotovitev ameriškega strokovnega društva zobnih zdravnikov. Dognali so namreč, da so jabolka najboljše čistilno sredstvo za zobe. Kdor pohrusta na dan vsaj eno jabolko, uniči v ustni vrtlini veliko večino bolezenskih in gnilobnih klic.

Preskušali so različna čistilna sredstva in kako vpliva hrana na zobe. Tako so ugotovili, da je pomarančna lupina tudi zelo priporočljivo čistilno sredstvo, zlasti ko se ji doda malo parafina.

Te ugotovitve pa niso vzete kar iz zraka, marveč slike na skrajnem vzhodu Sibirijske so začeli v veliki množini sediti posebno vrsto brez, ki jo imenujejo »želesne breze« zaradi izredne trdote njene lesa, ki v ničemer ne zaostaja za številnimi kovinami. Od nadnove breze se na zunanj razločuje samo po tem, da ima bolj temnosivo ljubež.

To drevo raste skoraj izključno v sibirskih pragozdovih na skrajnem vzhodu Sibirijske.

Več stopinje zraka v srednjem vzhodu Sibirijske.

Načrtni sredstvo za zanemarjanje zanemarjanja.

vrednosti 350.000 funtot. V resnici pa so te znamke prodali na tuje in tako filateliste, ki so jim zaupali, prikrajšali za omenjeno vsoto.

Predolgo in prekratko spanje škoduje

Po teoriji, ki jo zagovarja ameriški univerzitetni profesor dr. Sieker, je predolgo spanje nevarno človeškemu zdravju. Takole pravi: »Kadar človek spi, diha počasneje, zato se v krvnih žilah nabira ogljikov dvokis, ki bi ga v budnem stanju izdihoval. Množina ogljikovega dvokisa, ki se našbere v 8-10 urah, ni škodljiva, nekaj povsem nasprotnega pa je, če kdor spi šestnajst ur ali se dje.«

V potrditev svoje teorije navaja dr. Sieker ljudi, ki se redno očitno zato, ker preveč spijo. Pri teh ljudeh ne prenehajo nititi v budnem stanju spremembe, ki sicer spremljajo le spanje. Ogljikov dioksid deluje kot neke vrste anestetično sredstvo. Če ima človek v svojem organizmu stalno ta plin, je kar naprej zaspan. Čim daje spi, tem daje časa je ta plin v njegovem organizmu.

Danci imajo najdaljši most na svetu

Na Danskem bodo zgradili najdaljši most na svetu. Njegova dolžina bo znašala 22 km. Komisija je vidi priporočila, naj sprejme projekt cestnega in železnega mostu z nadstropjem, ki bi povezoval daniški centralni otok Finen z otokom Zeland v prestolnico. Zeleznicne in avtomobili bodo imeli tako odprt pot iz Kopenhaga v vse dele države. Sedaj je potrebno samo še, da vrla odobri ta načrt in da izda za gradnjo mostu potrebna sredstva, to je dva milijona daniških kron.

Most bo ponekod dosegel višino 67 metrov, tako da bodo pod njim lahko plule tudi največje ladje. Vsak uro bo lahko šlo čez most 2.500 vozil. Menijo, da bo most do grajen do leta 1975.

Les, ki je odprernejši kot kovina

V obmorskih krajih na skrajnem vzhodu Sibirijske so začeli v veliki množini sediti posebno vrsto brez, ki je imenujejo »želesne breze« zaradi izredne trdote njene lesa, ki v ničemer ne zaostaja za številnimi kovinami. Od nadnove breze se na zunanj razločuje samo po tem, da ima bolj temnosivo ljubež.

To drevo raste skoraj izključno v sibirskih pragozdovih na skrajnem vzhodu Sibirijske.

Več stopinje zraka v srednjem vzhodu Sibirijske.

Načrtni sredstvo za zanemarjanje zanemarjanja.

Načrtni sredstvo za zanemarjanje zanemarjanja.

Načrtni sredstvo za zanemarjanje zanemarjanja.